

Dr. Seuss magyar hangja(i)

Az első magyarra fordított Dr. Seuss-könyvről

„Humankind cannot gain anything without first giving something in return. To obtain, something of equal value must be lost. That is alchemy’s first law of equivalent exchange.”¹

Hiromu Arakawa (Fullmetal Alchemist képregény)

Kis magyar fordítástörténet

Azzal, hogy idén megjelent Szabó T. Anna fordításában Dr. Seuss, vagyis eredeti nevén Theodor Seuss Geisel két fontos könyve is, előtérbe került az író alakja és munkássága, amely jobbára valamilyen filmes vagy animációs adaptáció kapcsán kap nagyobb nyilvánosságot magyar nyelvterületen, miközben a világban töretlenül népszerű és kultikus szerző, akinek könyvén generációk nőnek/nőttek fel, szeretik/szerették meg az olvasást. Az, hogy újabb két könyv fordítása jelent meg magyarul, egyértelműen eseményszámba megy, hiszen gigászi munka egy ilyen karakterisztikus világ átültetése másik nyelvre. Amikor Szabó T. Anna fordítását említik, akkor az előzmények közé sorolják Tandori Dezső munkáját², amely a *How the Grinch Stole Christmas!* (1957) alapján készült. Szabó T. Anna a *Cat in the Hat*³ (1957) és az *If I Ran the Circus*⁴ (1956) című köteteket fordította. De hogy ezeknél a kiadványoknál sokkalta régebben is jelent már meg magyarul Dr. Seuss-könyv, az csak nagyon kevesek számára ismert. Pedig Vajdaságban 1952-ben ültette át magyarra Gál László Geisel *Thidwick the Big-Hearted Moose* (1948) című klasszikus verses formájú me-

¹ Az ember nem juthat semmihez anélkül, hogy ne kelljen adnia valamit cserébe. Amit megszerzünk, azzal valami egyenértékűt elveszítünk. Ez az alkímia első törvénye: az egyenértékű csere.

² Theodor Seuss Geisel: *Hogyan lopta el a Görcs a karácsonyt*. Arktisz Kiadó, Budapest, 2000

³ Theodor Seuss Geisel: *Kalapos Macska*. Kolibri Gyerekkönyvkiadó, Budapest, 2016

⁴ Theodor Seuss Geisel: *Ha lenne egy cirkusom*. Kolibri Gyerekkönyvkiadó, Budapest, 2016

seregényét, mégpedig *Muki szarvas, a szívés házigazda*⁵ címen. Annak el-
lenére, hogy nem a legemblemikusabb műről van szó, a geiseli poéti-
ka több jellemzőjét is hordozza: a *Kalapos Macska* behatárolt szókinccse,
de a *Ha lenne egy cirkuszom* fura, különös állatainak előképe is felbukkan
a *zinn-a-zu bird* alakjában. A fordítás nehézségét nem csupán a sűrített
nyelv, a behatárolt szókinccs, a neologizmusok, a számos hapax legome-
non vagy a rímes forma, hanem az organikus egészet alkotó illusztrációk
is okozzák, amelyet minden esetben Geisel maga készített emblematikus
és összetéveszthetetlen stílusában. Dr. Seuss meseregényeiben hangsúlyos
a társadalmi jelenségek iránti érdeklődés, de a környezettudatosság (pl.
The Lorax) vagy etikai, morális és szociális kérdések is hatványozottan ér-
dekeltek. Karrierje korai szakaszában több mint 400 politikai karikatú-
rát készített, amely nemcsak világnézetét, de rajzolási technikáját is nagy-
ban befolyásolta. Egyik monográfusa szerint esztétikai felfogása a kö-
vetkező: „Geisel megfogalmazása szerint a legjobb gyerekkönyvek azok,
amelyek figyelembe veszik azokat a kategóriákat, amelyeket ő a gyerekek
hét alapvető szükségleteként határoz meg, és amelyek a következők: sze-
retet, biztonság, a valahová tartozás, eredmény, tudás, változás és maga
az esztétika. »Szórakozni akarnak. Játszani akarnak. Képtelenséget akar-
nak» (PEASE 2010; 77). Ez a játékos-nonszensz attitűd nyelvi alapozású,
amely csupán az angol eredetiben érzékelhető teljességében. A már fen-
tebb is említett nonszensz formák, neologizmusok, a zseniálisan puritán
rímelés, a ritmikusság, az angol nyelv sűrítő ereje, az olykor extrém módon
redukált szókinccs (a *Cat in the Hat* mindössze 236 angol szóból építkezik),
az ikonikus illusztráció különleges képletet alkot. „Hogy ennek magyari-
tása miként lehetséges egyáltalán, az személyes megítélés kérdése, a rajzok
viszont változatlan formában kerülnek elénk: lévén hogy a képek nyelve-
zete univerzális” (RÉVÉSZ 2016) – jegyzi meg Révész Emese recenziójá-
ban, ráirányítva a figyelmet arra a szempontra, hogy mivel a képi világ és
a szöveg univerzális és elválaszthatatlan, ez nagyrészt köti is a fordítót a
képhez, az ahhoz való hűséghez. A fordítók ezért kompenzálni kénytele-
nek, Tandori nemegyszer a rímeket áldozta be, Szabó T. Anna pedig min-
den alkalmat megragadott, hogy érzékeltesse a seussi univerzumot (amel-
lett, hogy a gördülékeny rímelésre is nagy hangsúlyt fektetett). Ennek a
kompenzációnak az eredménye egy inverz szöveg lett (a szó szerinti fordí-
tás értelemszerűen lehetetlen), amelyben azokból a megoldásokból – ame-
lyek Dr. Seussnál köznapiak – transzformált Szabó T. Anna rendkívülit,

⁵ Theodor Seuss Geisel: *Muki szarvas, a szívés házigazda*. Testvériség-Egység, Újvi-
dék, 1952

ilyen eset például a *Ha lenne egy cirkuszomból* a *Spotted Atrocious* (kb. Foltos Kegyetlenség), amely Balkörmű Dúvadként jelenik meg a magyar kiadásban. Ezek a nehézségek már a címek fordításakor jelentkeznek. Alább néhány példán szemléltetjük, milyen megoldásokkal álltak elő a fordítók különféle nyelveken.

Forrásnyelvi cím	Célnyelvi variáns
<i>Cat in the Hat</i> (1957)	<i>Der Katz mit dem Latz</i> (fordította Hans A. Halbey – 1979)
<i>Cat in the Hat</i> (1957)	<i>Ein Kater macht Theater</i> (filmcím – 2003)
<i>Cat in the Hat</i> (1957)	<i>Der Kater mit Hut</i> (fordította Eike Schönfeld, Gerhard Seyfried – 2004)
<i>Cat in the Hat</i> (1957)	<i>Mačak sa šešišrom</i> (fordította Ana Đorđević, Danko Lara Radić – 2007)
<i>Cat in the Hat</i> (1957)	<i>Kalapos Macska</i> (fordította Szabó T. Anna – 2016)
<i>Thidwick the Big-Hearted Moose</i> (1948)	<i>Tidvik: dobroćudni jelen</i> (fordította Viktor Dmitrijev – 1952)
<i>Thidwick the Big-Hearted Moose</i> (1948)	<i>Muki szarvas, a szívós házigazda</i> (fordította Gál László – 1952)
<i>Thidwick the Big-Hearted Moose</i> (1948)	<i>Tidvik: dobrodušni jelen</i> (ukránra fordította Mikola Kočič – 1953)
<i>Thidwick the Big-Hearted Moose</i> (1948)	<i>Ohitoyoshi No Ōshika</i> (fordította Watanabe Shigeo – 1969)

Ōshika, a balek. A japán Ohitoyoshi szó jólelkűt jelent, de egyben pejoratív is, olyan személyre vonatkozik, akit könnyen be lehet csapni, irányítani.

Ugyanazon kiadónál, ugyanabban az évben készült a szerb és magyar fordítás, amelyet az ukrán követett 1953-ban. Utóbbi nem az eredeti szövegből, hanem a szerb fordításból készült, ennek tudható be a címadás hasonlósága is, amely megtartja az eredeti nevet, és míg a szerbben jó szándékú jelzővel látja el, addig az ukrán verzióban a jólelkű jelzőt kapja Thidwick. A magyar fordításban nincs jelölve a forrásnyelvi szöveg, ezért nem tudni biztosan, hogy Gál az eredeti szövegből dolgozott, vagy ő is a szerb fordítást vette alapul, esetleg fordítva. Csak feltételezhetjük azt, hogy mivel gyökeresen eltér a magyar kiadás a szerbtől, valószínűbb, hogy Gál László az angol eredetiből dolgozhatott.

Muki és Thidwick

Dr. Seussnál egyaránt fontos a szó és az értelem, a forma és a tartalom. Ezért sem lehet egyszerű kódolási modellel megrajzolni e könyvek fordításának kihívásait. Bizonyos szemszögből Gál elvégezte fordítói feladatát, hiszen cselekményében megegyezik a két történet, máshogyan fogalmazva: a szövegszintű fordítási ekvivalencia megvalósult, és nem kizárólag veszteség ismerhető fel, kompenzáció is akad, főként jelentésbővülés alakjában. A fordítás sikerességének emellett az is lehet az egyik indikátora, hogy mennyire képes megmaradni az olvasók tudatában, mennyire lesz ismert, olvasott. Ennek egyik kulcsa a célnyelvi szöveg minősége, az olvasók megszólítása, de ugyanannyira fontos a forrásnyelvi textus is, éppen ezért fontos látni azt is, hogy nem ez a meseregény Geisel legfontosabb és legmaradandóbb műve. A rövid meseregény cselekménye nem túlságosan szerteágazó: Muki-Thidwick saját jószívűségének áldozatává válik, amikor jó szándékúan megengedi egy bogárnak, hogy az a szarván utazhasson, azonban rövid időn belül egy egész állatsereglet költözik Muki agancsára. Ezek az állatok nem csupán visszaélnék a vendéglátó jószívűségével, hanem jóformán átveszik felette a hatalmat: pl. referendumot tartanak arról, hogy Muki átúszhasson-e a tó másik oldalára, hogy ott megszerezze a túléléséhez szükséges jávorszarvasmohát. Tizenegy az egyhez arányban győznek a nemek, így a vendégek gyakorlatilag halálra ítélik házigazdájukat. Amikor a szarvasnak végleg elege lesz, akkor érkeznek a vadászok, akik üldözőbe veszik őt. A megoldás is akkor érkezik, amikor végképp sarokba szorítják Mukit, aki ekkor lehullajtja agancsát az élősködőkkel együtt. Muki így megmenekül, vendégei pedig a Harvard klubjának falán végzik, kitömve. Teljes, totális igazságszolgáltatás történt, nincs nyoma a kortárs meseregények (akár a magyar gyermekirodalmi példákat is említhetjük, pl. Darvasi László *Trapitijét*) amnesztikus hozzáállásának. Ennek legfőbb oka az, hogy a klasszikus állatmesék sémájára épül a történet. Seusst érdekelték az ezópusi helyzetek, de az eredeti ezópusi meséket nem találta a gyerek számára befogadhatónak. És míg Geisel eredeti történetének zárлата egyértelmű etikai tanulsággal szolgál, Gál László fordítása során a tanmesei hagyomány szerinti summázatot közöl. „His old horns today are where you knew they would be. His guests are still on them, all stuffed, as they should be”, amelyre Gál magyar fordítása még egy réteget ráépít: „A tanulság? Egy közmondás, van ám sok értelme, / Nálunk – hivatlan (sic!) vendégnek ajtó mögött helye!” Barátai megpróbálják észhez téríteni Mukit a meseregény egy pontján. Azt javasolják neki, hogy szabaduljon meg az élősködőktől, és utazzon velük délre, ahol

ilyenkor is elérhető a táplálék, de mivel ő erre nem hajlandó a jó házigazdaság miatt, kiközösítik a csordából, és magára hagyják. Ezután a narrátor kérdést intéz az olvasókhoz, egy elsöre, külső szempontból teljesen egyértelmű döntési helyzetet alakít ezáltal *internné*, megélhetővé:

„Well what would YOU / do if it happened to YOU?”

„Hát te, a jó Muki helyén, ugyan mit is tennél?”

Ezt követi a meseregény egyik kulcsjelenete, amikor Muki elindul, hogy átússza a tavat, azonban hivatlan albérlői szavazás útján meggátolják ebben, mondván: „These horns are our home and you’ve no right to take / Our home to the far distant side of the lake!”, „Agancsaid a mi várunk! – Az angol így mondja”.⁶ A demokratikus úton halálra ítélt Muki (a szarván utazók szavaznak, hogy az északi parton maradjanak, ahol nincs számára élelem) felett egymásnak csukott szemmel gratuláló, elégedett szavazók képe valóságos politikai szatíra, Geisel karikaturista korszakát idézi, és a rövidlátó politikai sikernek örvendező politikusok propagandisztikus zsánerképét parodizálja.

A műnek sok interpretációja ismert: Seuss könyve az önvédelem és magántulajdon kérdéskörétől kezdve, az önzetlenség, a jócselekedet határaitól, szatirikusan beszélve a demokráciáról, a társadalomról állít valamit egyes értelmezők szerint, de akár a migrációs kérdéseket feldolgozó parabolaként is értelmezhető. Ezen felül a történet végén látható kép, amelyen a Harvard falára kifüggesztett állatokat mutatja, Geisel egy másik művészeti projektjét is felidézti, amely az *Unorthodox preparátumok kollekciója* nevet viseli.⁷ Hogy Dr. Seussnak mekkora hatása volt a tömegkultúrára, azt bizonyítja az is, hogy a *thidwick* szó (igeként) bekerült az amerikai szlengbe, mégpedig egy meghívott vendég által újabb vendégek invitálását jelentve: „Hank’s girlfriend Thidwicked us by inviting her whole damn office to our Halloween party.”⁸

⁶ Itt nem csak az „Én házam az én váram”, de az „An Englishman’s home is his castle” szólás érvényesíthető, utóbbi egy ősi angol törvényre utal, amely a mai, modern világ (főként az USA) fegyvertartási szabályait, a birtoklás jogát alapozta meg. Bővebben: <http://www.phrases.org.uk/meanings/an-englishmans-home-is-his-castle.html> (2016. 06. 20.). Ez a mozzanat abból a szempontból is fontos, hogy Geisel gyerekkönyveinek hangsúlyos vonása a társadalomkritikai olvasat, ezzel a jelzéssel Gál is erősíti ezt saját fordítói interpretációja által.

⁷ Lásd: <http://www.drseussart.com/unorthodox-taxidermy-description>

⁸ Hank csaja thidwickelt minket azzal, hogy meghívta az egész átkozott irodát a halloweeni bulinkra. Lásd: <http://hu.urbandictionary.com/define.php?term=Thidwick>

A magyar kiadás belső oldalán elmarad az „EXTRA MOOSE MOSS FOR HELEN” (extra jávorszarvasmoha Helennek)⁹ ajánlás, amely Geisel első feleségének szól. És bár a főhős és számos szereplő neve változott meg (illetve nevesültek), a helyszín a Winna-Bango-tó és környéke, változatlan maradt. Gál vállalkozása ugyanis leginkább magyartításnak nevezhető: a szokatlan seussi világot inkább egy otthonos, magyaros univerzummá kívánta fordítani, ezért válhatott Thidwickből Muki is. Azonban akármennyire is próbálkozott, egy jávorszarvas sosem lesz magyar nyelvterületen őshonos állat, főképp, ha egy Winna-Bango nevű tó mellett lakik.

A következő táblázat Gál László névadásait tartalmazza:

Bingle Bug	hangya, kis hangya, hangyácska, Csípősi úr
Tree Spider	pók
Zinn-a-zu bird	Csicseri
Zinn-a-zu bird's wife	feleség
Zinn-a-zu bird's wife's uncle (a woodpecker)	a feleség nagynénje – Harkály néne, Harkály-nenő
Herman the squirrel and his family	Mókus Miki, Maki, Piri, Pöttyi
Bobcat	Mici macska
Turtle	teknős
Fox	Ravaszdi, a róka
Mice	Cin-Cin úrfi
fleas	Ugrondi, a bolha
Bear	Mackó Péter
Three hundred and sixty two bees	Zümi méhcsaládja

A legtöbb új név meglehetősen közhelyes, elcsépel, ami tévesztésnek tűnhet a nagyon egyedi és innovatív seussi nyelvhez mérten, amelynek a furcsaság, különösség az egyik origója. A *Zinn-a-zu bird*höz mérten a Csicseri igencsak színtelen megoldású név, a *Bobcat*ből, vagyis hiúzból pedig domesztikált szobacica, Mici macska született, a harvardi vadászok egyikét pedig Vadász Jánosként nevesíti. Ez a háziasított, macskává fokozott hiúz Gál László fordítói ars poeticájának emblémája lehet, a domesztikáció (Lawrence Venuti) mentén. Ez a domesztikáció a nevek többségére érvényesnek tekinthető, a már ismert gyermekirodalmi, sztereotip szemanti-

⁹ Jómagam hajlok még ennek a mondatnak a következő fordítására is: jávorszarvasmoha-repeta Helennek.

kai rétegeket érinti.¹⁰ Mégis maradnak elidegenítő elemek a fordításban: a Winna-Bangó-tó mentén „mezőt-réte” járó rénszarvacsorda is kissé esetleges megoldás, főként az illusztrációval összevetve, ahol erdő és hegyvidék látható.¹¹ A *moose-moss* a forrásnyelvi szövegben mindvégig moss, vagyis moha marad, a fordítás itt variációkat mutat: zuzmó, virág is lesz a szarvasok eledeléből. A kettő közül a zuzmó tűnhet adekvátabb megoldásnak, azonban akármelyik szó lenne a befutó, kizárólagos használata az angol eredeti ritmusából, lüktetéséből is visszaadhatna valamennyit, ugyanis Seuss nyelvének alapvető eszköze az ismétlés, a szóismétlés, és ahogyan sok más jellemző, ez is elvész a fordítás során. A magyarítás, a magyar irodalmi hagyomány megmozgatása a „Hej, jó uram, Muki szarvas, / Tűz a nap melegje...” vagy a „szótt-font a pók” kifejezéseken keresztül érhető tetten. Ennek a túlzott hangsúlyozása anakronisztikusnak hat, és figyelmen kívül hagyja Geisel nagyon is modern nyelvét. Ilyen negatív példa lehet az „ős szarvas-nemzetség”, „jobb lett vón” vagy a „Kegyed olyan szívélyes úr...”. Utóbbi esetben a kegyed használata is problematikus (a kelmed talán megfelelőbb választás lenne az érdektelen férfi jelentésű Muki kontextusában). Ilyen mértékű kulturális referenciák a forrásanyagban nincsenek jelen, ezért érezheti az olvasó ilyen szempontból túlzónak a célnyelvi variánst. Természetesen az angol nyelv is megváltozott 1948 óta, így Thidwick történetében is van olyan kifejezés, amely ma már egészen más kontextust teremt, mint eredeti jelentésében. Ilyen szemantikai változáson ment keresztül a polyszemikus „gay” kifejezés, amely a Zinn-a-zu madár boldog, vidám énekét jelölte a könyvben. Ezzel szemben ma főként homoszexuális jelentésben használatos a szó. Teljesen eltűnik Gál fordítása során a számok, számnevek, mennyiségek sajtáságos megnevezése: „Lives a huge herd of moose, about sixty or more”, „And he plucked out exactly two hundred and four!” (hair), „swarm of three hundred and sixty-two bees” – ebből Gál csak a második mondatot tartotta meg „Kétszáznégy szál szőr” formában. Természetesen a nyelvek eltérő struktúrája és működése nem teszi lehetővé a tökéletes grammatikai megfeleltetést, azonban talán nem érdemtelen az ilyen hangsúlyos jelenségek érzékeltetése. Akárcsak az alliteráció esetében, amely pl. „bullets bang-bouncing” vagy a „moose-moss to munch” szerkezetekben is látható. Ezek fontosságát Gál László felisme-

¹⁰ Innen nézve a *Zinn-a-zu bird* akár a Zimme-zumm madárként is működhet.

¹¹ Sőt, a történet végi üldözéscsúcspontban „Up canyon! Off cliff! Over wild rocky trail! With bullets bang-bouncing around him like hail! Up gully! Through gulch!” jelenik meg, Gál fordítása ezt az „árkon-bokron”, „hegyen-völgyön” szókapcsolatokkal helyettesítette. Sőt, ha további referenciákat keresünk, akkor meg kell említeni, hogy a Harvard többszöri említése, a zászlóra tűzött H betű a magyar fordításban teljesen érintetlen marad.

ri és megpróbálja kompenzálni elmaradásukat olyan szöveghelyeken, ahol lehetőséget lát rá, így született a „vad vadászok vették körül” szerkezet is. Amellett, hogy a történetet követi a fordítás, a sorok számával intenzíven variál: kezdetben bővít, a befejezés felé haladva már a redukálás jellemző. A rímelés komplexitása helyett a magyar kiadásban gyakran ragrímek használatára kényszerül a fordító.

Konklúzió

A sikertelen próbálkozások okán megkérdőjeleződik Geisel életművének fordíthatósága. Georg Steiner sok vitát kiváltó könyvében egy helyütt így fogalmaz: „Ennek ellenére abszurditás a fordítás érvényességének a kétségbe vonása, csupán amiért valóban nem mindig lehetséges, és mert tökéletes sohasem lehet. Az viszont csakugyan tisztázásra szorul, mondják maguk a fordítók, hogy esetenként milyen mérvű hűsége kell törekedni, vagyis az igazi kérdés az elvégezendő feladatok különbségéből adódó fordítói szabadság mértéke” (STEINER 2005; 219). Gál László is belátta, hogy valódi szöveghű, akár szó szerinti fordítás lehetetlen, ehhez a legteljesebb mértékben idomítható és hajlítható célnyelvre lenne szükség. Azt, hogy a könyv a „magyarra átültette” jelzéssel jelent meg, nagyobb szabadságot biztosított a fordítónak, amellyel ő élt is. Közhely azt állítani, hogy minden fordítás egyben értelmezés is, azonban ha innen szemléljük Gál fordításának sikerességét, akkor elmondható, hogy értelmi, morális szinten ugyan átmentette Dr. Seuss eredetijének jelentésrétegeit, azonban a nyelvi-poétikai jellemzők többségét nem érzékelte, vagy ha igen, akkor ez a fordítás során nem hagyott nyomot a magyar szövegen. Arra törekedett, hogy száz százalékban magyar szöveget teremtsen, de a megvalósítás kétséges sikerű: olykor poros, avíttas lett a végeredmény, amely erős kontrasztot rajzol ki a forrásnyelvi szöveg erőteljes geokulturális meghatározottságával, világlátásával, összetévesztetlen hangjával és vizualitásával. Úgy tűnik, túl sok minden veszett el, és a cserébe nyert dolgok túlságosan haloványak és mulékonyak. Természetesen nem lehet elvitatni ennek a fordításnak az irodalomtörténeti jelentőségét, hiszen tudomásunk szerint ez az első Dr. Seuss-könyv magyar nyelven, és ezért helyet kell kapnia a gyermekirodalom történetében.

Aki fordítással foglalkozik, annak nem jelent újdonságot az alkímia és a fordítás közötti reláció.¹² Mindkét tevékenység központi kategóriá-

¹² Még a fordítás (nyelvészeti) szakirodalmában is ott az alkímia szókinccse, elég ha arra gondolunk, hogy a Jakobson nyomán interszemiotikai átváltási folyamat jelentésben használt transzmutáció (verbális jelek nonverbális jelekkel történő interpretációja) szó nemcsak nyelvtudományi, hanem alkímiai kifejezés is egyben.

ja az ekvivalencia, amely szükségszerűen áldozatokat és veszteséget is jelent. *Muki szarvas, a szíves házigazda* esetében az egyenértékű csere törvénye nem valósult meg. Egyik oldalról a fordító választásaiból származó hiányok, másik oldalról pedig a forrásszöveg fordítás iránti immunitása szabotálja a vállalkozást. Megállapítható, hogy Gál László fordítása nem tudta megközelíteni Dr. Seuss művének színvonalát, a fordító számos finom megoldást, fontos poétikai jegyet hagyott érintetlenül. A két textus lexikai állománya csak részben felel meg, grammatikai struktúrái pedig teljes mértékben eltérnek. A formális megfelelésre törekvés teljes kudarcot jelentett volna, így Gál a dinamikus ekvivalencia szellemében végezte el a feladatot, a *closest natural equivalent* (Eugen Nida) szinte teljes figyelmen kívül hagyásával. Egy teljesen magyar, domesztikált nyelvet és mesevilágot akart megalkotni, de a forrásnyelvi szöveg és az illusztrációban megbújó idegenség meggátolta ezt, hiszen a célnyelvi kultúra bizonyos preferenciákat birtokol ugyan, de egyértelműen távoliként, idegenként gondolja el (jávorszarvas, indián hangzású földrajzi név). Az így konstituálódó kvázi-magyaros célnyelvi szöveget a természetesség hiánya jellemzi, az olvasó nem fogadja el saját nyelvi szöveggént, akármennyire is érezhető ambíciója a fordításnak a célnyelvi kulturális mintázatok rávetítése a magyar szövegre. Mindezek alapján pedig legvégül megkérdőjeleződik maga az is, hogy tekinthetünk-e fordításként egyáltalán Muki szarvas történetére, vagy pedig valamely más nyelvi közvetítési módozatként kell értelmeznünk azt.

Irodalom

PEASE, Donald E.: *Theodor SEUSS Geisel*. New York, Oxford University Press, 2010

RÉVÉSZ Emese: *Légy szabad és álmodozz!* <http://barkaonline.hu/futtyoges-es-nahatozas/5351-legy-szabad-es-almodozz> (2016. 06. 20.)

STEINER, Georg: *Bábel után. Nyelv és fordítás 1*. Corvina, Budapest, 2005